

Exod. 9. Exod. 14. Exod. 17. Num. 20. Sacra Eucharistia in seruire, non hominum, sed Angelorum est.

num. 16. Ipsa elevarat in caelum sunt tonitrua, grandines, & fulgura Exod. 9. n. 23. & alia; Dū Virga extollitur, mare dividitur ad ingressum populi Exod. 14. num. 16. Percussaque petra vinga semel in Raphidim, & iterum in Cades dedit fluentia aquarum, Exod. 17. num. 6. & Num. 20. num. 11. At verò ut Manna cadat de caelo aëreo non fit Virga Moysis, ut fulgura, grandines, & divisio maris, sed Angelis ministrantibus; Manna typus Eucharisticus, & inde valde sublimis, & excelsus est, ut ad ejus ministerium non Vocentur homines, sed Angeli, quia maxime deliciabantur, ac delectabantur umbra, ac representatione tanti sacramenti; vel quia ob sui majestatem illi infervire, ac obsequia exhibere magis Angelorum, quam hominum est. Vide quæ dixi tom. 3. c. 35. q. 9. 24. n. 168.

45. Psal. 77.

Iterum ad Psalmum citatum: Panem Angelorum manducavit homo, cibaria misit eis in abundantia: Nunquid Angeli corporali cibo pascuntur, aut aliqua inedia premuntur, quomodo ergo cibus Angelorum dicitur? Rupertus lib. 3. in Exod. dubium proponit & solvit, dicens: Quisnam hoc panis caeli, panis Angelorum? Nunquid Angeli pane illo cibantur in caelo quem populus ille colligens frangebatur mola; ergo panis cali, panis Angelorum ille est, qui in Evangelio suo dicit; ego sum panis vivus, qui de caelo descendi; si quis manducaverit ex hoc pane vivet in aeternum. Consideratione perpende sequentia verba: Hic enim vitulus, & vita Evangelice substantia; nam in eum desiderant Angeli prospicere: quia quod contempserit Angelus, cecidit, & factus est diabolus, qui hujus panis sempiternam patitur inediam, semper est pallidus, & mors illum sequitur, Manna dicebatur panis Angelorum, prout erat figura, & typus Eucharistici panis; de quo ait Christus: Ego sum panis vivus. Hic enim vitulus est, & vita Angelica substantia; nam in contemplatione, ac delectatione hujus caelestis panis, qui est Deus, tanquam quodam alimento, tota spiritualis vita Angelorum constat, & perseverat; nam dum hic panis Deo plenus gustatur ab intellectu Angelico tanquam victu quodam alimentatur spiritualiter, & suâ gloriâ, beatitudine empyreâ exultat, ac jucundatur, & quia hujus divini pabuli malus Angelus non habuit inediam, inde cecidit & factus est diabolus, qui hujus panis sempiternam patiens famem, inde semper est pallidus, & mors illum sequitur.

Eucharisticus panis vitulus Angelica beatitudinis.

Inde Angeli maximo affectu intendunt hominibus inspirare, ut ad Eucharisticam mentem vehementi desiderio ferantur. Nato Domino a paret Angelus pastoribus: Ecce Angelus Domini stetit juxta illos, & claritas Dei circumfulsit illos, & timuerunt timore magno, & dicit illis Angelus: nolite timere; ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo, quia natus est vobis hodie salvator, & qui est Christus Dominus in civitate David, & hoc vobis signum, invenietis infantem pannis involutum, Luc. 2. num. 9. Tamen his auditis, subdit Evangelista ibidem num. 15. Pastores loquebantur ad invicem, transeamus usque Bethleem Angeli

46.

lus dixerat. Civitatem David: Cur ipsi non eodem modo dicunt locum, sed Bethlehem appellat; cur non eodem nomine, ac Angelus, utuntur? Angelus dixerat civitatem in psalmis David: fons quia hoc nomine magis notus erat locus ille, & ideo idem Evangelista citato cap. 2. num. 4. ait, quod Joseph ascendit in civitatem David: Tamen pastores relicto vocabulo Angeli, Bethleem dicunt, id est, domus panis, quia ipsi pastores claritate Dei, quæ circumfulsit illos, illuminati, præsentiaque Angelorum, ac hymno caelestis excitati maxime ferebantur, ac requirebant non tantum, ut infantem præsentia corporali jacentem in præsepio viderent, sed etiam panem vivum, ac divinum, cujus halitu maxime recreentur, ac foveantur & mirifice exultent. Titus Bostr.

Luc. 2.

Maxime re-creatur pastor in habitaculo Eucharistico.

Titus Bostr. ait: Divina claritate, caelestique gloria circumfulsi, nec non Angelorum exercituum conspicati, spiritualique eorum hymno recreati. Pastores magno more ardere feruntur in Bethlehem, quæ interpretatur domus panis? Transeamus usque Bethleem, inquit sacerdotio ministrans adumbrantes. Horum namque munus est caelestem panem studiose inquirere. Pastores recreati præsentia Angelicâ, nil aliud prius intendunt nisi caelestem panem, ut maxime eo pinguefiant; sacerdotes adumbrantes, quorum totus affectus est caelestem panem querere.

QUÆSTIO XI.

Quare manducanti hunc panem promittitur Aeterna vita?

IN hoc cap. num. 3. ait Christus D. Qui manducat hunc panem vivet in aeternum, de quo multa dixi citato cap. 35. a Quæstione 55. & deinceps. Vivet vita spiritali & aeterna, ac perenni felicitate in caelestis patria. Imo nostrorum corporum resurrectio, quæ fiet in novissimo judicii die a Nostro Divo Cirillo Alexandr. hic videtur tribui Eucharistiæ, seu communicantibus corpus, & sanguinem Domini; sic ait sanctus Doctor. Et ego resuscitabo eum in novissimo die; Ergo; dixit, id est, corpus meum, quod comederit resuscitabo eum. Non alius ipse est, quam caro sua: Non id dico: quia natura non sit alius, sed quia post Incarnationem, in duos se dividi filios minime patitur. Ego igitur, inquit, qui homo factus sum, per meam carnem in novissimo die comedentes resuscitabo: Itaque corpus Christi in Eucharistia summum, corpora nostra in die novissimo resuscitare perhibetur, velut instrumentum mortale, ut hoc etiam titulo justorum corpora ad beatam & perennem vitam gloriose resurgant, ut explicat Suarius Tom. 3. ad 3. p. Disp. 68. sect. 2. & dixi tom. 3. cap. 35. numero 176. Unde merito Concilium Nysseum Eucharistiam appellat Symbolum resurrectionis, & S. Ignatius Epistol. 4. ad Ephesios vocat pharmacum immortalitatis: & D. Nysseus Orat. Catech. cap. 38. addit: Corpus nostrum non posse consequi immortalitatem, nisi corpori huic

Eucharistia nostris corporibus efficit resurrectionem.

Suar. 2. Conc. Nys. D. Ignatius. D. Nysseus.

immortalitatem.

Gen. 3. G. acc. Corpus Christi dat multiplicem vitam. 48. Coloss. 3.

immortalis Christi fuerit conjunctum: Magis sanctæ Eucharistici corporis laus! quod corporibus nostris beatæ, & gloriose resurrectionis prærogativam efficiat, vitamque multipliciter conferat. Lignum vitæ: Gen. 3. n. 22. Alij ex Græco legunt: lignum vitarum: quod typum fuisse sacra Eucharistiæ, satis vulgare est: hoc Divinum Sacramentum multiplicem vitam dat.

D. August.

Ait Apostolus Paulus ad Coloss. 3. num. 1. Si surrexeritis cum Christo... Que sursum sunt sapite, non que super terram. Mortui enim estis & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo, Quomodo mortalis homo cum Christo resurget ad immortalitatem, ac gloriosam vitam? Et quomodo vita nostra abscondita est cum ipso Christo in Deo? Hanc magnificam resurrectionem adscribit D. August. sacra Eucharistiæ in Psal. 34. Et ait: Si surrexeritis cum Christo, dicit fidelibus corpus, & sanguinem Domini accipientibus; si surrexeritis cum Christo, qua sursum sunt, sapite ubi Christus est in dextera Dei Patris sedens, non qua super terram: mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Esti Eucharistia sit Memoriale perenne Passionis Christi, etiam est symbolum ejus resurrectionis, non amplius motituri, & communicantis gloriæ suæ resurrectionis cum manducantibus, ac bibentibus corpus & sanguinem suum, ita ut cum eo ascendant, & sedeant ad dexteram Patris: Si surrexeritis cum Christo, dicit fidelibus corpus & sanguinem Domini accipientibus: Et ita cum eis unum efficiuntur, ut eos secum adducat ad dexteram Patris: Qua sursum sunt sapite, ubi Christus est ad dexteram Dei: Tamen ad hoc debetis esse mortui mundo, & vita vestra abscondita cum Deo, quia mundus hunc vivendi modum perdidit, ac sanctæ nec cognoscit, nec intelligit.

Christus resurgens Eucharistiam accipientes ad se adducit.

49. Psal. 67.

Ait Psalmographus Psal. 67. num. 9. Terra mota est, etenim caeli distillaverunt a facie Dei Sinai, a facie Dei Israel: pluviam voluntariam segregabis Deus heradati tunc: Ubi est sermo de Manna cadente de caelo; typus, ac figura Eucharistici sacramenti, ut multis ex communi sanctorum Patrum sententia explicavi tom. 3. cap. 35. qu. 7. 8. & 9. Inde hic pro magnitudine tanti mysterii multa sunt consideranda. Et dicitur, Terra mota est: seu timore concussa est D. Augustinus ait: Unde mota est; etenim caeli distillaverunt a facie Dei: Forstian terra mota est, & contremuit, cum umbram, ac figuram Eucharistiæ esset receptura, a facie Dei, hoc est, ab ejus præsentia, quia quamvis Deus ubique, & in omnibus sit præsens, tamen insigniter in hoc magno Eucharistico opere declaratur præsens: a facie Dei Sinai, a facie Dei Israel: dicitur Deus Sinai, Inchoignitus Qui legem Patri præparat, Videns Deum: Qui enim hoc divinum Eucharisticum pabulum accipit observatione divinæ legis, ejusque mandatorum, jam præparatur ad Dei visionem fertur, illiusque jam habet præclarissimum pignus ejusque dulcedinem tanquam in suo proprio fonte degustat, Pluviam voluntariam: Cajetanus legit: Pluviam voluntariam: ut inde denotetur, quod in hoc divino Sacramento sint omnes Christi

D. August. Inchoignitus.

Qui Eucharistiam accipitiam dulcedinem beatitudinis degustat.

In Eucharistia omnes Dei voluntates.

sti voluntates, ac delectationes, ejusque oblationes.

QUÆSTIO XII.

Quare cum hoc divinum misterium sit Sacramentum vitæ, multis est ad mortem?

Qui manducat hunc panem vivet in aeternum: Tamen mors est malis, vita bonis; quod totum provenit ex dispositionum disparitate. D. August. serm. 1. de Tempore, & ait: Mutet vitam, qui vult accipere vitam. Nam si non mutet vitam, ad judicium accipiet vitam; magis ex ipsa corrumpitur, quam sanatur, magis occiditur quam vivificatur. Ecce impenitentes ex vitæ aeternæ fonte, mortem corporis, & animæ exhauriunt: Ergo mutet vitam, qui vult accipere vitam.

Filii Israel post longam peregrinationem sicco pede transeuntes Jordanem, devenerunt in terram optatissimam promissionis, tunc circumcisi sunt: Josue 5. n. 8. Tunc ut ibi subditur n. 10. Manserunt in Galgalis, & fecerunt Pascha: Et obtulerunt in sacrificium agnum: Cur modo, & non antea, cum tot mirabilia essent experti, ita ut ad eorum transitum, Jordanis esset divisus; & per tot miracula devenissent in terram promissionis, fluentem lacte, & mel; sed modo in Galgalis sacrificium Deo offerunt, & cum antea tantis beneficiis se strictos agnoscerent, tamen cum essent coinquinati abominatibus Aegyptiorum, extabant improportionati & inepti: At verò cum tanto circumcissionis Sacramento mundati, ac purificati sunt, tunc jam habiles erant, ut sacrificium Eucharistiæ adumbraticum peragerent. Origenes relatus in Gl. ita ait: postquam ablatus est opprobrium Aegyptiorum, fecerunt filij Israel Pascha: nec enim ante circumcissionem, nec post antequam sanarentur, poterant carnes Agni comedere: Vides quia nemo immundus facie Pascha, nemo in circumcisi.

Peccavit David in Deum dum præ arrogantia numeravit populum; Tunc ex Dei mandato venit Propheta Gad ad regem, ut ex tribus supplicis fame, peste & bello eligeret unum: Ex quibus electa peste, apparet Angelus stricto gladio ob regis peccatum percussit populum: Unde miseri homines catervatim cadebant: Tunc ad Dominum dixit David cum vidisset Angelum cadentem populum: Ego sum qui peccavi & ego iniquè egi: isti qui oves sunt, quid fecerunt? veretur obsecro manus tua contra me, & contra domum Patris mei: Veni autem Gad ad Davidem in die illa, & dixit ei: Ascende, & construe altare Domino: 2. Regum 24. numero 17. Modò Propheta dat hoc verbum, ut erigat altare ad sacrificium Domino offerendum, cur hoc non insinuavit, quando primò venit ad intimandam peccati penam? Cur tunc non dat tam salubre consilium ut sacrificij victmam Deo immoler

50.

D. August. Qui vult accipere vitam mutet vitam.

51.

Josue, 5. Pascha: est homo, ut ad Agnum accedat.

52.

2 Reg. 24.

ad tantam mortuorum stragem evitanda; Cum primò venit propheta, erat David inquinatus, & pollutus peccato ex vanitate numerati populi; & ideo ineptus ad sacrificium faciendum: unde nec verbum de hoc cum eo habet Propheta: At verò modò David totus penitentia punctus erat, lacrimis profusus pro Peccato Deum exorans: Ego sum, qui peccavi, ego inique es: ita ut pro suo populo se morti offerret, & ut David se lacrimis mandavit, ac virtute ita exornavit, ut totam penam in se postulari converteri, ut populus ab ea immunis evaderet, jam ad altare admittitur, dignusque judicatur, ut sacrificium Deo valeat offerre D. Ambrosius Apolog. 1. cap. 7. sic ait: Quam illud etiam admirabile quod Angelo ferenti plebem obtulit! Hoc factò, statim dignus sacrificio judicatus est: Ante penitentiam improprietatus, post illam maximè habilis inventus ad umbram Eucharistici Agni: Statim sacrificio dignus judicatus est.

Ait Anima Sancta Cantic. 2. n. 3. Sub umbra illius quem desideraveram sedi, & fincus ejus dulcis gustavi meo: Arabicus Concupivi umbram illius, cujus fructus dulcissimus est ejus palato. Hic fructus dulcissimus, Sacra Eucharistia est, quia Christus omnium bonorum fons nos pascit, ac nutrit, ut interpretantur Aponius, D. Bernardus serm. 48, Rupert. Carthusianus & D. Gregorius lib. 33. Moralium cap. 3. Et in hoc maximè notandum, quòd prius postulat umbram sui dilectissimi Sponsi, sub qua sedeat, & tunc ejus fructus omnem suavitatem, ac dulcedinem transfundit in gustum, tamen antecederet postulat umbram illius; pro quo audiendus est citatus D. Gregorius. Sub umbra illius, quem desideraveram sedi: ac si dicat; ab actu d' ficut desideriorum carnalium: sub adventu ejus protectione requievit. Umbra significat Gratiã, seu protectionem divinam: Cum ergo pia anima æstuet cupiditatibus desideriorum carnalium, hos maximè postulat divina gratia in se extingui, ac eradicari; & hoc sedens cum perseverantia, ac constantia, ut ita dulcedinem, ac saporem Eucharistici fructus valeat percipere, ac gustare.

Ait Isaias 55. n. 1 Omnes sitientes venite ad aquas; & qui non habetis argentum properate, emite, & comedite: Venite, emite absque argento, & absque ulla commutatione vinum, & lac. Septuaginta pro lac legunt adipem; & ita juxta eos dicendum: Vinum, & adipem: Quod D. Hieronymus, Cirillus, Procopius, Hektor Pintus, Leo à Castro, de Sacra Eucharistia interpretantur. Hebræi adipem vocant, quod in qualibet re est excellentissimum, ac perfectissimum, ac si in ordine gratiæ hoc divinissimum Sacramentum sic perfectissimum, ac excellentissimum: Inde

mirabile est id quod ait Propheta: Venite, emite absque argento, & absque ulla commutatione. Cum ergo tam excellens sit, quomodo comparandum, ac habendum, fide, nempe, ac devotione, & magna preparatione; Sic scribit Eusebius Emisenus homil. 5. & ait: Verè mica, & perfectissima hostia, fide assequenda, non specie, nec exteriori censenda visu sed interiori affectu. Vel dicitur: Absque argento & commutatione ulla: quia omnis noster affectus, devotio, ac dispositio parum, ac nihil est ad tantum Sacramentum accipiendum, & gustandum.

Vidit Joannes in sua Apocalypsi c. 4. Deum sedentem in solio majestatis. Et Iris erat in circuitu sedis; Et in circuitu sedis scilicet viginti quatuor, & super thronos viginti quatuor seniores, sedentes, circumamicti vestimentis albis, & in capitis coronam auream, n. 4. Et etiam juxta thronum stabant quatuor animalia, & requiem non habebant diu, ac nocte, dicentia, Sanctus, Sanctus, &c. n. 8. Et cum hæc animalia Dei laudes intonarent: Procedebant viginti quatuor seniores ante sedentem in throno, & adorabant viventem in secula seculorum, & mittebant coronas suas ante thronum: n. 10. Ex quo insurgit magna difficultas, si animalia in nullo instanti cessabant à laudibus Dei intonandis Requiem non habebant diu, ac nocte. Et seniores tunc se prosternebant ante thronum mittentes coronas suas; quoniam tempore visi sunt, eas in capite habere, ac sedere super thronos; Sedens in solio, christus D. est; ut exponunt Haymo, Ansbert. Inde dicam: Iris in circuitu ejus: Hoc est Christus in Sacramento Altaris specierum nubes velatus; Cumque ob tanti sacramenti majestatem seniores seipso servos, ac famulos illius protestarentur, procumbunt, missis coronis ante ejus conspectum: Inde meritò coronæ, throni, ac regalia indumenta, de illis astruuntur, ac publicantur. Servitutis protectio ergo sacram Eucharistian, quædam præclarissima celsitudinis notio manifesta est.

Inde gravissimè delinquent, maximèque contra se divinam justitiam provocant, qui ad Eucharisticam mensam indignè accedunt. Narrans Apostolus Petrus penam inflictam Judæ, ob nefanda ejus scelera, ait de ipso: Sensus crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera ejus, Actor. 18. Deus iratus ultione contra Judam procedens, cur potius à supremo Deo viscera, quàm manus supplicio multentur? Verum est, quòd Judæ manus, Jesum unigenitum filium Dei pecunia accepta, in postestatem inimicorum tradiderunt; sed viscera indigne sumere super omnia crimina puniuntur. Insuper Divino dictamine gravior judicata est offensa Christum pollutæ animæ suscipienti, quàm ipsum ad crucifigendam pecunia accepta tradenti.

CAPUT VII.

OSTR hæc autem ambulabat Jesus in Galilæam, non enim volebat in Judæam ambulare, quia quærebant eum Judæi interficere. 2. Erat autem in proximo dies festus Judæorum, Szenopegia 3. Dixerunt autem ad eum fratres ejus, transi hinc, & vade in Judæam, ut & discipuli tui videant opera tua quæ facis. 4. Nemo quippe in occulto quid facit, & quærit ipse in palam esse: si hæc facis, manifesta te ipsum mundo. 5. Neque enim fratres ejus credebant in eum. 6. Dicit ergo eis Jesus, tempus meum nondum advenit: tempus autem vestrum semper est paratum. 7. Non potest mundus odisse vos, me autem odit, quia ego testimonium perhibeo de illo, quod opera ejus mala sunt. 8. Vos ascendite ad diem hunc, ego autem nondum ascendam ad diem festum istum: quia meum tempus nondum impletum est. 9. Hæc cum dixisset, ipse mansit in Galilæa. 10. Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc & ipse ascendit ad diem festum, non manifestè, sed quasi in occulto. 11. Judæi ergo quærebant eum in die festo & dicebant, Ubi est ille? 12. Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim dicebant, quia bonus est. Alij autem dicebant: Non, sed seducit turbas. 13. Nemo autem palam loquebatur de illo propter metum Judæorum. 14. Jam autem die festo mediantem ascendit Jesus in templum & docebat. 15. Et mirabantur Judæi, dicentes: Quomodo hic literas scit, cum non didicerit. 16. Respondit eis Jesus, & dixit: Mea doctrina non est mea, sed ejus, qui misit me. 17. Si quis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscat de doctrina, utrum ex Deo sit, an ego à me ipso loquar. 18. Qui à semetipso loquitur gloriam propriam quærit: qui autem quærit gloriam ejus qui misit eum, hic verax est, & injustitia in illo non est. 19. Nonne Moyses dedit vobis legem, & nemo ex vobis facit legem? quid me quæritis interficere? 20. Respondit turba, & dixit, Dæmoniū habes. Quis te quærit interficere? 21. Respondit Jesus, & dixit eis, Unum opus feci, & omnes miramini. 22. Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem: non quia ex Moyse est, sed ex patribus, & in Sabbatho circumciditis hominem. 23. Si circumcisionem accipit homo in Sabbatho, ut non solvatur lex Moysi: mihi indignamini, quia totum hominem sanum feci in Sabbatho? 24. nolite judicare secundum faciem: sed justum judicium judicate. 15. Dicebant ergo quidam ex Jerosolymis. Nonne hic est quem quærent interficere? 26. Et ecce palam loquitur, & nihil ei dicunt Nunquid verè cognoverunt principes quia hic est Christus? 27. Sed hunc scimus unde sit, Christus autem cum venerit, nemo scit unde sit. 28. Clamabat ergo Jesus in templo docens, & dicens: & mesitis & unde scitis, & à me ipso non veni, sed est verus qui misit me, quem vos nescitis. 29. Ego scio eum, quia ab ipso sum, & ipse me misit. 30. Quærebant ergo eum apprehendere, & nemo misit in illum manus, quia nondum venerat hora ejus: 31. de turba autem multi crediderunt in eum, & dicebant: Christus cum venerit, nunquid plura signa faciet quàm quæ hic facit; 32. audierunt Pharisei turbam murmurantem de illo hæc, & miserunt Principes Sacerdotum & Pharisei ministros ut apprehenderent eum. 33. Dixit ergo eis Jesus: adhuc modicum tempus vobiscum sum: & vado ad eum, qui me misit. 34. Quæretis me, & non invenientis, & ubi ego sum, vos non potestis venire. 35. Dixerunt ergo Judæi ad semetipsos: Quò hic iturus est, quia non invenimus eum? Nunquid in dispersionem gentium iturus est, & docturus gentes? 36. Quis est hic sermo què dixit. Quæretis me, & non invenientis: & ubi sum ego vos non potestis venire? 37. in novissimo autem die magno festivitatis stabat Jesus, & clamabat, dicens: Si quis sitit veniat ad me, & bibat. 38. Qui credit in me sicut dicit Scriptura: flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ. 39. Hoc autè dixit de Spiritu quem accepturi erant credentes in eum, nondum enim erat Spiritus Sanctus datus, quia Jesus nondum erat glorificatus, 40. ex illa ergo turba cum audissent hos sermones ejus dicebant: hic est verè Propheta. 41. Alij dicebant hic est Christus. Quidam autem dicebant: Nunquid de Galilæa venit Christus? 42. Nonne Scriptura dicit, quia ex femine David, & Bethlehem castello

Preparatio virtutum ad Eucharisticum Agnum.

D. Ambrosius

53. Cantic. 2. Arabic.

Aponius, D. Bernardus, Rupertus, Carthusianus, D. Gregor.

Ab actu carnalium se vult expedire, ut ad mensam accedat.

Itai. 55.

Septuaginta

D. Hieron., D. Cyrill., Procopius, Hect., Pistus, Leo à Castr.

Emisenus,

55. Apoc. 4

Haymo, Ansbert.

Servitio Christo in Eucharistia regnare est.

56.

Christum in Eucharistia indignè sumere super omnia crimina puniuntur.